

Федор Шили

КОЗЈИ ГРОБ

Београд, 2005.

Рођен у Београду. Дипломирао драматургију у класи професора Синише Ковачевића на Академији уметности БК.

Комад *Београд – Лондон* игран као део представе *Београдске њриче 4* у Студентском културном центру, у режији Бориса Лијешевића.

Био на жирију 10. Фестивала Дечјег позоришта – Фестића у Малом позоришту “Душко Радовић”, у оквиру програма Деца за децу.

Сарађивао са Новом драмом Народног позоришта.

Учествовао на Недељи савремене Британске драме у Народног позоришту.

Учествовао на трибини Млади драмски писци у организацији Културног центра Новог Сада.

Превео драме *Сарадник* Сајмона Бента и *Побуна* Јелене Кајго.

Писао за Лексикон YU Митологије.

Превео песме на Енглески за албум *Tubedsellotape* Вуду Попаја, и писао текстове за албум *Неочекивани долазак* у *Блекџул* Viborg Dallasa.

Федор ШИЛИ

КОЗЈИ ГРОБ

ЛИКОВИ:

МИХАЈЛО ЖИВАНОВИЋ, 52 године

ПЕТАР ЖИВАНОВИЋ, 25 година, његов син

СТОЈАН ЖИВАНОВИЋ, 22 године, његов син

РАДОСАВ ЖИВАНОВИЋ, 19 година, његов син

ОБРАД САВИЋ, 49 година

СИМА САВИЋ, 20 година, његов син

ЛОВАНА САВИЋ, 22 године, Симинова жена

МИЛИВОЈЕ ГОЛУБОВИЋ, 51 година, Јованин отац

Дешава се у једном селу у околини Врања. Данас.

1.

Породична гробница Живановића. Поред једног гроба сивоји Радосав Живановић. Долази Сивојан Живановић.

СТОЈАН: 'Еј! Што работиш, бре?

РАДОСАВ: Гледам си мајчин гроб.

СТОЈАН: *(Прилази му, сивавља му руку на раме)*
'Ајде дома. Не се може више овако, по цео дан си на њен гроб. Пусти гу нек' се одмори од наске већ једном.

РАДОСАВ: Стојане, ће ми обећајеш нешто.

СТОЈАН: Што?

РАДОСАВ: Кад си умрем, 'оћу да ме са'раните поред њу. Ако не може поред њу, не ме ни са'рањујте ту. Макар била породична гробница.

СТОЈАН: 'Ајде ћути. Има ти, Радосаве, да поживиш још много година, да си нађеш добру жену, да си роди још малих Живановића, има да биднеш срећан, па ће заборавиш да си будалио кад си беја млад.

РАДОСАВ: Ти и Петар старији сте од мене, Стојане, ред је да се ви први ожените. Да си узеја Дану...

СТОЈАН: Да сам узеја Дану, био би' помалка срећан. Ал' сам ипак више срећан што гу несам узеја.

РАДОСАВ: Чудан си ти чо'ек.

СТОЈАН: Не би' да гу осудим да вечно лежи са мене испод земљу, да заједно делимо глисте и блато. 'Ајдемо дома.

Крећу. Радосав засиане.

РАДОСАВ: Мислим да устају.

СТОЈАН: Ко бре?

РАДОСАВ: Они. Из гробови.

СТОЈАН: 'Ајде ћути Радосаве. 'Ајдемо дома.

2.

Ливада. Обрад и Сима шерају козе.

ОБРАД: (Узима флашицу ракије, испија ири дуџа зуйљаја)
Јебем му мајку, знајеш ли ги да нам фале три козе?

СИМА: Да ги вукови несу изели?

ОБРАД: Или они или Живановићи, мајку ли им јебем!

СИМА: Што ти они урадише...

ОБРАД: (Окрене се Сими, бесно)
Што бре збориш! Михајло Живановић отер'о је твоју покојну мајку у гроб, нема ги ни две године, а ти већ заб'равила!

СИМА: Како гу Михајло убија? Не се сећам тога! Ал' се сећам како си гу ти тепаја! Мајку неје убија он, нег' ти!

Обрад му распали шамар.

ОБРАД: Не се збори тако сас оца, вуцибатинo једна! Покојну Лепосаву гу срамота убила. А срамоту су гу нанели Живановићи! А ти друшкане, не ме много зајебавај!

Пада мрак. Обрад и Сима почину да шерају козе најираџ.

3.

Кућа Михајла Живановића. Михајло и Миливоје седе, испијају ракију.

МИЛИВОЈЕ: Добра ти ова ракија. Од Стану?

МИХАЈЛО: Да. А сад ми збори што си имаја, па да се торњаш одавле.

МИЛИВОЈЕ: Што бре тако, Михајло, па пријатељ пријатељу...

МИХАЈЛО: Неси ти мене ич више пријатељ, Миливоје, чујеш?

МИЛИВОЈЕ: Има шес' месеца како ти је жена умрела, па 'тео да видим, не ли ти треба помоћ.

МИХАЈЛО: Од так'и' као тебе не ми треба ич! Ја сам јој истрагаја душу, ја то носим на своја леђа! А ти имајеш друго на своју грбачу, мисли о томе, не о мене!

МИЛИВОЈЕ: Мали Савић је поштен чо'ек, чујеш бре, што не се да може зборити за твог Петра! А Обрад ми даја дваест коза узгред! И куде је твој син! Вуцара се по Београд, а овдена све живо забравија! Сад ти будали кол'ко 'оћеш, али не ги имам ја никакав грех пред тебе, чујеш!

МИХАЈЛО: Имаш према своју ћер, кад си је даја оним вуцибатинама, пичко једна, због козе!

МИЛИВОЈЕ: То да ми више никад неси рекаја, Михајло Живановићу, ил' ће зажалиш.

Устїаје, одлази.

4.

Испред куће Обрада Савића. Јована сїавља веш на жицу, їролази Сїојан.

СТОЈАН: Псс! Јовано!

ЈОВАНА: Што је било?

СТОЈАН: Јел' кер код кућу?

ЈОВАНА: Не га тако називај.

СТОЈАН: Што је друго ако неје кер? Не ги много паметуј, него одговарај што те питујем.

ЈОВАНА: Неје.

СТОЈАН: Онда слушај. Петар долази сутра.

ЈОВАНА: *(Уїлашено)*
Овдена?

СТОЈАН: Куде него овдена?

ЈОВАНА: Знаје ли?

СТОЈАН: Не знаје ниш'. Ал' ће знаје сутра. Па ти рекни керу да си чува леђа.

Долазе Обрад и Сима.

ОБРАД: Што ме то чека испред моју кућу! Козокрадица!

СТОЈАН: Што казујеш?

ОБРАД: Мислиш да не га знајем да твој отац краде козе од мене? Казуј му ти...

СТОЈАН: А зашто мене не казујеш, пичко?

ОБРАД: Ако ви у'ватим на делу, ће вас све закољем. Чујеш?

СТОЈАН: Чујем. Само ми од тебе ниш' несмо узели. У ово село има само један лопов, а сви знајемо који је.

Обрад се залеџи ка Стојану, који му измакне, и овај пада у блајо.

СТОЈАН: Има снаја нешто да ти рекне.

Оде. Обрад устјаје полако, чистји се од блајо. Загледа се у Јовану, љуџишио.

ОБРАД: Ти са таквијем збориш кад нас нема дома, а?

ЈОВАНА: Несам ја ниш'!

Обрад улази у дворшишје.

ОБРАД: Шта носи ниш'?

Ойали јој џежак шамар. Сима поџрчи за њим.

СИМА: Немо' више да гу тепаш!

ОБРАД: Немо' ти мене да збориш што ћу ја да работим!
(Јовани)
Што имаш да ми рекнеш?

ЈОВАНА: Сутра долази Петар.

Обрад стоји скамењен, гледа Јовану.

5.

Михајлова кућа. Стојан и Радосав седе за столом, Михајло бесно кружи собом. Види се да је ђојав.

МИХАЈЛО: Он за мене казује да крадем козе? Јебем ли му мртву мајку, не био ја Михајло Живановић ако не му се осветим за то!

РАДОСАВ: Ти мислиш само на њега, к'о да гу немаш своју породицу!

МИХАЈЛО: Прегриз'о језик, будало, што збориш!

СТОЈАН: Ти, Радосаве, најбољи си кад седиш и ћутиш!

РАДОСАВ: Мука ме је више од тих јебених Савића! Само од њих слушам у ову кућу!

МИХАЈЛО: Само су ги они нанели смртну увреду на ову кућу! Само ги је Обрад Савић подигаја нож на мене! И само ме је он оптужија да сам козокрадица! За све у живот сам се поштена озноија, а сад ме оно говно назива лопов!

Седа за сѝо, узима ракију, исѝија.

СТОЈАН: Жао ми једино што несам видеја Обрадово лице кад је чуја.

МИХАЈЛО: Тај ти је гадан створ. Боље да ниш' неси рекаја. Ја ги Миливоју ни реч не прозборих. Па нек' се изненади, мајку му јебем.

РАДОСАВ: Каки ли је Петар сад? Чуја сам да затвор мења људи.

МИХАЈЛО: У праву је Стојан. Најбоље кад седиш и ћутиш. О томе ни једну реч да несам чуја, још ми само то фали, да сви знају.

РАДОСАВ: Мож' да бидне да ги неки зна.

МИХАЈЛО: Зборе ли?

РАДОСАВ: Знајеш и сам да Јована зна.

СТОЈАН: Будало, та је добра. Неје она крива што гу отац даја за Савића. Не би ни реч рекла.

МИХАЈЛО: Она је волела твог брата.

СТОЈАН: Дај Боже, да га воли и данас.

РАДОСАВ: Само плаши ме кад чује... ко знаје што ће направи'.

СТОЈАН: Не може ниш' горе од оног што му Обрад и Миливоје направише.

РАДОСАВ: Може их пошаље у гроб.

МИХАЈЛО: Тамо ги је и место.

Ошварају се враѝа. Улази Пеѝар Живановић. Сви сѝоје укиѝљени.

ПЕТАР: Вратија сам се раније.

Михајло, Сѝојан и Радосав ѝолеѝе ка Пеѝиру, зрле се, изљубе. Поново седају за сѝо.

МИХАЈЛО: Јеси гладан?

ПЕТАР: К'о вук.

Михајло износи хлеб, сир, ѝарадајз, сѝавља на сѝо. Пеѝар халаѝљиво једе.

ПЕТАР: Овдена се, изгледа, ништа неје променило.

- СТОЈАН: Е брате, тек си стигаја. Ништа још не знајеш.
- ПЕТАР: Што то има да значи?
- МИХАЈЛО: Само једи сине, ће се збори после.
- РАДОСАВ: Каки је Београд?
- ПЕТАР: Несам га много видеја.
- СТОЈАН: Седи и ћути, Радосаве.
- ПЕТАР: Мислија сам... сутра би могли на мајчин гроб... онако, сабајле.
- МИХАЈЛО: 'Оћемо. Чим сунце изађе.
- ПЕТАР: Јел' много патила?
- МИХАЈЛО: То сам Бог зна. Била је болесна месец дана, дан кад је умрела, к'о да је знала, само ми је узела руку, стегла гу кол'ко ју могла, и тако испустила душу.

Петар се њрекрси.

- ПЕТАР: Бог да јој душу прости.
(Луји шаком о сѣо, бесно)
А ја седеја у затвору! Слушајте, нема више зајебанције, о свему сам размишљаја тамо, седим тамо као нека стока, а мислим се како, чим изађем, има живот да променим, да живим к'о што треба, разумете? Има да узмем Јовану, да ми бидне жена, да радим поштено, к'о чо'ек, па да доживим сто година овде. Тако ће бити. Никад више да живим к'о стока.
- МИХАЈЛО: Сине, има нешто што не знајеш.
- ПЕТАР: Што?
- МИХАЈЛО: *(После неколико секунди њаузе)*
Ма не ги могу то да ги превалим преко уста, казуј му ти Стојане.
- ПЕТАР: Што да ми казује бре? Што се десило?
- СТОЈАН: Јована је удата.
- ПЕТАР: Што збориш?
- СТОЈАН: Њен Миливоје гу даја за жену.
- ПЕТАР: Ако је ово нека зајебанција...
- МИХАЈЛО: Неје, истина је. Дао Бог да неје, ал' тако је.
- ПЕТАР: За кога? За кога ју је даја?

Крајика, неугодна пауза. Као да се ваздух сирема да прими нож којим ће га Стојан сасећи.

СТОЈАН: За Симу Савића.

ПЕТАР: За Савића?
(Насмеје се)

Добри сте ви, тек сам се вратија а одма' ме зајебавате.

МИХАЈЛО: С'вати Петре, неје зајебанција.

Тишина. Петар је тек сад примио у груди Стојанов нож. Не може да прими информацију.

ПЕТАР: (Махнито):
Ма јебаћу им мајку!

Залећи се ка враћима, Стојан скочи, и ухвати га, овај се бесно бајргџа, хоће да се ослободи, Стојан га једва задржава, прискочи и Радосав да му помогне, на једвише јаде обојица усјеју да надвладају Петра, баце га на њод. Радосав се склања, Стојан клекне поред Петра, не испуштајући му руку, како не би покушао поново да устане, али овај је исцрпљен, и иако ништо ни не покушава.

ПЕТАР: Како је могуће?

СТОЈАН: Могуће је.

Стојан га пушта, Петар устаје.

ПЕТАР: И ниш несте урадили да то спречите?

МИХАЈЛО: Што сам могаја? Да му рекнем да у Београд крадеш кола? Венчали се, нико неје знаја, само се појавише један дан тако – к'о муж и жена!

ПЕТАР: И како је она на то пристала, мајку јој јебем?

МИХАЈЛО: Ко ће га знаје. Можда гу Миливоје натераја, тај ти је будала од чо'ека! Обрад му понудија козе, а он заузврат даја ћерку! Неје да је хтела да буде сас њега!

ПЕТАР: Курац мој неје хтела, да неје хтела не би се ни удала!

СТОЈАН: Тебе онај Београд испраја мозак, мајку ли му јебем! Не теше ли да пристане, па бацила би срамоту на њену породицу!

ПЕТАР: На коју бре породицу? Боље да се убила, него да је легла у Савићев кревет! Кад су се узели?

СТОЈАН: Има две године. И више.

МИХАЈЛО: Чим си отиш'о, како си селу окренуо леђа, они се узели.

РАДОСАВ: Родила му и сина.

Пејтар сѝоји, забезекнуѝо. Сѝојан долази до њеѝа, сѝави му руку око рамена, више да би ѝа сѝречио да излеѝи из куће неѝо иѝиа друѝо.

СТОЈАН: Имају малог Симу.

ПЕТАР: Неће живи та дуго. Кунем вам се!

Бесно склони Сѝојанову руку са рамена, иде до своје собе.

МИХАЈЛО: Сине!

ПЕТАР: Што је?

МИХАЈЛО: Сутра сабајле ће идемо на мајчин гроб! Прво ће видиш гробље, па онда ће причаш о смрт!

6.

Гробница. Рано јуѝиро. Гроб Милице Живановић. Поред ње гробови Живановићевих ѝредака. Михајло, Сѝојан и Радосав сѝоје, Пејтар клечи ѝоред гроба.

ПЕТАР: Да сам само могаја да се опростим. Само толико.

Тишина.

МИХАЈЛО: Стојане, Радосаве...

(Покаже им да ѝа осѝаве самоѝ са Пејтром)

Сѝојан и Радосав се ѝовлаче. Пејтар клечи ѝоред гроба, Михајло седа ѝоред њеѝа.

МИХАЈЛО: *(Вади циѝаретѝе)*

Пушиш ли?

ПЕТАР: *(Узима циѝаретѝу, Михајло ѝриѝаљује и себи и њему)*

Пушим.

МИХАЈЛО: Ће се средиш ли?

ПЕТАР: О чему ти то?

МИХАЈЛО: Све што си радија у животу, никад не ти реч рекох. И кад си се тепаја, и кад си краја, и кад си јебаја све што си стиг'о, ја сам ти све даваја. А твоју мајку гу болело то. Умрела је са својим најстаријим сином у затвор. Свако вече је плакала због тебе. И пре но што је умрела, казувала је да ви чувам. Да ви се ниш' не деси. И до крај живот је мислела само на вас. 'оћу да ми обећаш на њен гроб да нема више зајбанѝије.

Петар га згледа, са неразумеванем.

ПЕТАР: Ти све ово због Јовану?

МИХАЈЛО: Због Јовану.

ПЕТАР: Немо' да мислиш да ћу да пустим, немо' да мислиш да то има да ги прође...

МИХАЈЛО: 'Оћу да се закунеш овдена, над овај гроб.

Петар усџаје, одлучно.

ПЕТАР: Мож' ме питаш да урадим што год 'оћеш, ал' нећу да лажем над мртву мајку.

МИХАЈЛО: Ове гробове видиш ли ти? Овај гроб је направија Обрадов деда, стрељаја је мог деда Ставру '44 године, и овај гроб је стари Савић направија, но то је било '45. Мог оца је однеја покојни Јован Савић, због свађу око земљу! Изб'о га к'о животињу! А Савићеви мртви ће ти испричају сличну причу! Мени так'и гробови више не требају!

ПЕТАР: Могу само једно: кунем се да нови' неће да бидну због мене. Једино што мож' да бидне да ће ископаш један гроб за мене, а то неје никак'а штета.

7.

Кућа Савића. Јована шије, али је очиљедно миљама далеко. Сима седи близу ње, укиљен.

СИМА: Ти си њега волела?

ЈОВАНА: *(Трџне се)*
Кога?

СИМА: Знајеш кога. Петра.

ЈОВАНА: Твоја сам жена, Симо, других немам.

СИМА: Јес', моја си жена, ал' волиш другог. Кад би могла мене да видиш к'о што ја видим тебе...

ЈОВАНА: Ти не знајеш како те ја гледам? Који други чо'ек би урадија то што си ти урадија за мене? Који други чо'ек би узеја туђе дете, бринуо о њему ка' да је његово, волеја га ка' да је његово, да неје било тебе, Симо, не знајем што би са мном било. И са дететом што би било. Спасија си ме. То знајеш и сам.

СИМА: Ма неје то ниш'. Све би даја, само да би' бија с тебе. К'о да сам те волеја још кад смо били деца, па смо играли жмурке у двориште. Онда си порасла у најлепшу жену коју сам видеја у свој живот. За тебе би све урадија. Кад сам те узеја, мислија сам да так'у срећу не заслужујем! А то дете неје Живановићев, разумеш ли, оно је наше. Твоје и моје. Њега не ги могу а да не волим, кад знајем да је твој.

ЈОВАНА: *(Помиљује ѓа њо лицу)*
Оно што ће мислим о тебе, то је више од љубав. Само неје љубав.

СИМА: Све ја то знајем...
(Гледа је неколико ѡренуѡака, несиѡурно)
За тебе би све урадија, ал' Обрадове руке не ги заустављам да те тепају, не ги заустављам његове речи да те псују. Кад би могаја, кад би могаја да му казујем све што мислим о њему, кад би га зауставија, онда би ме волела. Онда би био чо'ек. Не ли је тако?

ЈОВАНА: Неје.

СИМА: Знајем ја, Јовано, што је Петар, а што сам ја! Знајем ја што њега волиш, а мене не! Зато што је прави чо'ек, ће ми казујеш да неје тако? Знаје он как' се тепа, как' се псује, как' се пије, ја не ги знајем ич од тојег! Знајем само да будем пичка! Знајеш ти добро што је Обрад радија на моју мајку! Знајеш ли? Утепаја је! А ја сам га гледаја, и ниш несам могаја да урадим! Ниш' несам смеја! Могаја је он и мене да убије, ка' пса! К'о што је њу убија! Ако несам могаја мајку да гу браним, како ћу жену?

Јована ѓа гледа, уѡлашено. Не зна иѡта да каже.

СИМА: Да имам снагу, убио би га к'о пса. Само што не ги могу. Једино где имам снагу, то је у снови. Тамо га сваку ноћ кољем, убијам, што му све не радим. И да знајеш како ми прија. Свако јутро се будим са осмех на лицу. Само што не ги траје дуго то. Рекаја би му ја, рекаја би му ја све, само не ги смем. А ти не ме мрзи због тог.

ЈОВАНА: Не те мрзим, Симо. И сам знајеш.

СИМА: Само ме жалиш. Не ми треба то! Куде то има, да жена жали мужа!

(Неколико секунди паузе)

Ако 'оћеш, има све да му казујем. Да више никад руку не дигне на тебе, ће му све рекнем, ако ми так' казујеш.

Сћоје, и зледају се.

ЈОВАНА: *(Да би прекинула овај разговор)*
'Оћеш да ти читам?

СИМА: 'Оћу.

Јована усћаје, узима Библију, оћвара насумично и почне да чииа.

ЈОВАНА: Немојте судити, да не будете сућени! Јер како будете судили, онако ће се и вама судити, како будете мјерили, онако ће се и вама мјерити! Што имаш гледати трун у оку брата твојега, а брвна у свом оку не запажаш! Како ли можеш рећи брату де да ти извадим трун из ока, док је брвно у твојем оку?

Док чииа, Сима јој се приближи, сћоји изнад ње.

ЈОВАНА: *(Прекине чииање, погледа Симу)*
Што је било?

Сима бојажљиво сћусћи своје усне на њене. Јована као да не зна иииа да уради са тиим. Сима је зледа са иућом.

СИМА: Извини. Несам мислеја, несам хтеја...

Сћоје неколико секунди, зледају се. Из друће собе се чује илач дећеића. Ни Сима ни Јована се не померају. Сима без речи оде у собу одакле се деће чује. Јована не диже поглед са пода.

8.

Поред храсћова. Јована сћоји сама, нервозна. Иза ње се појављује Пећар, који сћоји неко време и зледа је. Она га ићек након десетак секунди приметии, поскочи. Зайим се смири. Сћоје и зледају се неколико иренућака.

ПЕТАР: Тако дочек да ми направите? Тако ме твој отац зајеба, тако нас Сима зајеба, дочекала си ме са његово дете, па лепо богами.

Пауза. Она не зна иииа да каже.

ПЕТАР: Замишљаја сам те све оне ноћи, онамо, у велики град. А досадно је тамо. Ружно, прљаво, смрдљиво. Има и овдена што шта смрди, ал' 'ајде.

Пауза.

ПЕТАР: Било би добро, ако би ти нешто казала.

ЈОВАНА: Иди.

ПЕТАР: Шта?

ЈОВАНА: *(Викне)*
Одлази!

Петар је зграби за косу, сирема се да је удари.

ПЕТАР: Што казујеш! Луда ли си?

Она му се оћире, он је љушћиа.

ЈОВАНА: Не, несам луда, макар не к'о сви ви! Доста ми је свих вас, доста ми је Обрадовог тепања, да слушам о Савићима и Живановићима, к'о да ништа друго на свету нема! Сима ми је муж и ће га поштујем кол'ко морам и кол'ко треба! Макар што тебе волим, и макар што би' радије да те више никад не видим! И што сам тол'ка будала, па те волим!

Своје, гледају се. Петар јој сивави руке на лице, нежно. Гледају се љар љренушјака, ља му Јована љушћиа.

ЈОВАНА: Да си заглавија у затвор триес' године, тражио би да те чекам тол'ко?!

ПЕТАР: Несам триес, несам ни три!

ЈОВАНА: Отиш'о си у Београд, ни реч ми неси рекаја, и очекиваја си да ће те чекам! Несам ја гуска, ил' овца, чујеш?

ПЕТАР: Неси морала одма' да се удаш за Симу!

ЈОВАНА: Ти знајеш што сам морала, а што несам! Прво што сам чула од тебе из Београд је да си у затвор!

ПЕТАР: Био у затвор, па шта!

Пауза. Петар чека да Јована каже нешћиа.

ПЕТАР: Доне'а сам ти неке ствари.

ЈОВАНА: *(Љушћиио)*
Не ми треба ич!

ПЕТАР: Што бре збориш! Полудела ли си код они' Савића!

- ЈОВАНА: Дала би све, Петре, да могу да волим Симу ки што се воли обичан чо'ек! Ал' не си могу!
- ПЕТАР: *(Луџи јој шамар, бесан)*
Доста си му дала, још би да га волиш! Кад си то постала курва!
- ЈОВАНА: Не говори тако сас мене!
- ПЕТАР: Него како ћу! 'Ај' ми казуј ти! И још ми казујеш да ме волиш!
- ЈОВАНА: Волим! Ал' кол'ко те волим, тол'ко себе мрзим што је тако!
- Крене назад. Пеџар њојури за њом, ухваџи је за руку.*
- ПЕТАР: Теше ме чекаш, да си могла. Теше ме чекаш, и триес године.
- ЈОВАНА: Не бе! Грешиш.
- ПЕТАР: Стварно?
- Гледају се неколико џренуџака, Пеџар јој не џуџиџа руку.*
- ЈОВАНА: *(Оџрџне се од Пеџра, бесно)*
Грешиш!

Оде.

9.

Обрадова кућа. Сима лисџа Библију, улази Обрад.

- СИМА: Тежак дан?
- ОБРАД: К'о и обично.
- Седа за сџо, џали циџаретџу.*
- ОБРАД: И к'о и обично, тебе нигде нема. Помогнеш само кад те у'ватим за уво, па истерам напоље! Ниш неће да бидне од такија к'о што си ти. У живот ће се стално питујеш што ће мognеш работити. Ти би пустија све да пропадне, само не да се ознојиш к'о чо'ек.
- СИМА: Да работим к'о ти?
- ОБРАД: К'о ја. Ди је Јована?

- СИМА: Биће да је некуд отишла.
- ОБРАД: Видим и ја то, него те питајем куда?
- СИМА: Не знајем.
- ОБРАД: Как' си ти чо'ек и муж, пушташ да ти жена излази где 'оће, кад 'оће, а још не знајеш ни куда је отишла.
- СИМА: Неће ми ти говориш каки треба да биднем.
- ОБРАД: Не ти говорим ја то, не ти само говорим каки си. А каки си, то је жалосно. Она се вуцара по село, а ти гу чуваш бебу! У моје време било је друго. То дете је једино добро што ти је дала.
- СИМА: *(Скуиља снагу да ђроговори)*
Неће је више такнеш.
- ОБРАД: Што казујеш?
- СИМА: Чуја си ме добро. Каки год да сам, њен сам муж. Ја, не ти!
- ОБРАД: А да нема мене, што би било са њом?
- СИМА: Ти никак'а права немајеш, чујеш!
- ОБРАД: О! Јел' тако! Под свој кров, да ја немајем право! Чија је ово кућа, бре, моја ил' твоја? Да неје њена! Чији је ово сто? Мој ил' твој? Чија су оно врата? Чији је ово 'леб? Да нема мене, цркали бисте од глад!
- СИМА: Такнеш ли гу, ће те убијем.
- ОБРАД: Претиш?
- СИМА: Претим.
- ОБРАД: Не си може пичка да прети. Чујеш ли ме? Узели сте се пре две године, не памтим кад сте легли у исти кревет! Од брака ниједном!
- СИМА: Имамо дете! Што ће нам више?
- ОБРАД: Не знајеш што збориш! Мекан си, сине, својим речима срамотиш и себе и мене!
- СИМА: *(У бесу узима нож са сџола, држи га испред Обрада)*
Доста више!
- ОБРАД: Ће ме прободеш? 'Ајде! 'Ајде да те видим, јуначино!

Сима сџоји неколико секунди са ножем у руци. Рука му се ђресе. Очи му се најуне сузама. Бесно баци нож на земљу.

ОБРАД: Видиш, сине, то је разлика. Ја би' могаја да тај нож зарижем у стомак. И у свој. Имајем само једно да ти рекнем – будем ли сазнаја да се виђа са ону вуци-батину Живановића... има обоје да зажалe. Нико не се спрда са Савићима, чујеш!

Оде из собе, Сима се пресе од беса.

 10.

Ливада. Михајло и Стојан воде козе. Долази Обрад. Гледа их неколико пренућака из даљине

ОБРАД: О Живановићи! Како сте? Што правите?

МИХАЈЛО: Што те брига, Савићу?

ОБРАД: Како ти нога? Још ли те боли?

МИХАЈЛО: Ти си подигаја тај нож, Обраде. Кол'ко мене нога, тол'ко тебе треба рука да боли.

СТОЈАН: Ако имајеш што да казујеш, казуј па бегај.

ОБРАД: Вратија се онај твој?

МИХАЈЛО: Вратија.

ОБРАД: Једва чекам да га видим.

МИХАЈЛО: И он тебе.

ОБРАД: Ти нешто неси расположен за разговор?

МИХАЈЛО: Са тобом не ги имам што да зборим. А што ти имајеш да причаш са козокрадице, а?

ОБРАД: 'Ајд', па можда и неси. Откуд знајем. Ал' имајем једно да ти рекнем. Буде ли Петар нешто покушаја са Јовану да петља, да знајеш да ћу се осветим.

МИХАЈЛО: Велике речи збориш. А усраја си се кад се Петар вратија.

ОБРАД: Волеја би' да је то истина, а, Михајло?

МИХАЈЛО: Нема што да волим ил' не волим, кад знајем да је тако.

ОБРАД: Само запамти ово што сам ти рекаја. Сима је мек, не си може он ништа, чак ни жену да доведе у ред. Ја несам к'о он.

МИХАЈЛО: Запамтија сам. Ал' исти сте у једно – ни твој син не си може да задовољи жену.

ОБРАД: *(Хваћа Михајла за каиуи)*
Што казујеш, пичко ћопава?

Сџојан зџраби Обрада, баџи му руку око враџа, џуши џа.

СТОЈАН: Тако нешто да несам чуја више, Савићу, ил' ћу ти овде прекратим муке. Рекаја си што си имаја, па сад бегај!

Пуиџа џа, Обрад се бесно залетџи на Сџојана, џадају на земљу у џучи, Михајло вади џиџиџољ из џеџа каиуџа, и џуџа у ваздух, на два санџиметџра од Обрада.

МИХАЈЛО: Следећи пут ће те гађам између очи.

11.

Михајлова кућа. Пеџар, Сџојан и Радосав. Пеџар сџоји џоред џрозора и џуши, Сџојан седи за сџолом, џледа своџ браџа са смешком, Радосав седи у самом уџлу собе, џосматџра џих двоџиџу.

СТОЈАН: *(Пеџру)*
Што гледаш?

ПЕТАР: Не ги знајем ни сам. Гледам село.

СТОЈАН: Лепше од велики град?

ПЕТАР: Лепше.

РАДОСАВ: Ја би, да могу, одма' отишаја за Београд, не би' се ни враћ'а. Може цело село да помре, ја се не би' вратија. Узеја би неки пос'о, радија, можда би' жену узеја, имаја деџу, живеја би тамо, и тамо би умреја. Па нека ме и са'ране тамо, да оставим кости у Београд, само да не ме враћају овдена. Каки је тамо живот, Петре?

ПЕТАР: У Београд? Пакао бре! Овдена се сви усеру кад ме виде, тамо су са мном брисали гуџиџу! Ено га сељак, тако зборе! Јеба' сам им свима мајку, и где ме то одвело? 'Ладио муда у затвор! 'Оћеш тако да завршиш?

РАДОСАВ: Несам ја ка' ти, Петре.

- ПЕТАР: Него како си, Радосаве? Знајеш ли ко тамо мож' да живи добро? Фукара! Ко неје фукара у Београд неје ич! Неси ти ич ни овдена, ал' макар си на своме!
- РАДОСАВ: Неси у праву! Отишаја си тамо да би се тепаја, то је све што знајеш, да се тепаш и да лајеш!
- ПЕТАР: А што ти знајеш? Што би ти работио у Београд? Што би работио? Упис'о медицину, ил' филозофију? Возио би се у цип? Иш'о у биоскоп? Ил' би завршио горе од мене? Што мислиш?
- РАДОСАВ: Неси ти могаја да завршиш другачије, кад си будала, и ич више!
- ПЕТАР: *(Окреће се прејтећи Радосаву, који се очигледно уилаши, али њокуша да делује као да се не њлаши)*
Ко је бре будала!?

Својан ухвати Пеџра, силом ѓа сивошња на сиволицу.

- СТОЈАН: Радосаве, 'ајд стави за кафу.
- РАДОСАВ: Што? Не ми се пије.
- СТОЈАН: Ал' мене се пије.
- РАДОСАВ: Направи гу сам онда.
- СТОЈАН: 'Ајд ћути Радосаве. Иди направи кафу.
- РАДОСАВ: *(Уде до кухиње)*
Е увек ја... нећу ја вама довека правити кафу.

Оде. Пеџар бесно гледа Радосава док иде у другу собу, онда зајали циџарейу.

- СТОЈАН: Не се љутиш на Радосава. Неје исти откад нема мајке. Сад је умислија да се мртви Савићи и Живановићи ноћу дижу из гробови, па настављају да се кољу, до зору, кад морају да се врате испод земљу.
- ПЕТАР: Будала.
(Неколико секунди ѡаузе)
Што би са оном твојом, Даном?
- СТОЈАН: Ниш' неје било.
- ПЕТАР: Како ниш'? Ја се сећам, кол'ко си волеја да се вуцараш око њену 'аљину. Све сам мислија, чим могнеш, ће је узмеш за жену. Да можеш кад 'оћеш да јој гу свлачиш.
- СТОЈАН: Узеја гу Васа. Син на Добрицу.

- ПЕТАР: Ето ти га сад. Јел' ти фали?
- СТОЈАН: Не.
- ПЕТАР: Лажеш.
- СТОЈАН: К'о пас. Ал' неје ми жао што је несам узеја.
- ПЕТАР: Как'а ти је то глупост?
- СТОЈАН: Што има да гу дам? Да дели кућу сас мене, будалу од брата, и оца који живи од тога што мрзи, а и ја не га знајем од чега би' живеја да ги немам Савићеву мржњу да гу носим к'о грб сваки дан.
- ПЕТАР: Лепо си то смислија.
- СТОЈАН: Баш лепо.
- ПЕТАР: Пустија си је тек тако?
- СТОЈАН: Све сам ти рекаја.
- ПЕТАР: Ја је, богами, не би' даја.
- СТОЈАН: Ти сигурно не би'. Знајеш ли, не ги могу више да гу гледам на улицу, све ме нешто заболи овдена.
(Покаже на срце, али њирилично неодређено, може бији да мисли и на јетру. Или на душу)
И само гу гледам сас другим, а она ми једном казувала да ме волела, и да ме воли и данас, и да не ги знаје што јој никад ниш несам рекаја, што ниш несам урадија? И помислим, несам ли погрешија? Да неје требало да је узмем, да живим са њу, да гу свако вече имам у руке...
- ПЕТАР: И неси хтеја?
- СТОЈАН: Неје да несам хтеја, него несам смеја.
(Погледа, са смешком, Пејтра, који га гледа са неразумевањем)
Не би ти могаја то да разумеш.
(Неколико секунди паузе)
Беја си данас с Јовану.
- ПЕТАР: Јесам. Видеја је, ниш' неје било.
- СТОЈАН: Ако сам у живот нешто научија, то је да не ти верујем ниш'.

- ПЕТАР: Е овај пут можеш. Казује да ме воли, и ошамари ме! Не воли Симу, ал' ће му бидне верна!
- СТОЈАН: Биће да си ги то заслужија.
- ПЕТАР: Залудели је бре они Савићи! То је!
- СТОЈАН: Е брате мој, док тебе неје било, све је било мирно. Мирно је и сад, ал' не задуго. Видиш, нешто смо се навикли на оваки живот, мало плујемо ми њих, мало ги они нас, и то је некако то. Ми и не знајемо више друго што да правимо. Ал' ти много волиш да правиш срања. Некако ме стра' од тебе, Петре.
- ПЕТАР: Што збориш бре?
- СТОЈАН: 'Ајде, будало, јеси најстарији брат, не ги значи да си најпаметнији. Имаш ги кол'ко 'оћеш, а ти ће гу јуриш за Савићеву жену.
- ПЕТАР: Ти си, изгледа, скренаја. Што збориш?
- СТОЈАН: Никад ти неси волеја Јовану, кол'ко она тебе. Него не ти се дава да гу гледаш к'о Симињу.
- ПЕТАР: 'Вала курцу да не ми се даје. Шта би, и ти постао пичка к'о Радосав?
- СТОЈАН: Чуј ме, знајеш ти добро да ја 'оћу само жену, кућу и да имам нешто да једем. Савићи и Живановићи се већ пола века утркују ко ће на кога више гробов' да ископа, а мени не се даје да биднем у ту причу још дуго.
- ПЕТАР: Другачије си причаја јуче.
- СТОЈАН: Несам ја ниш другачије причаја. Све што треба, ја ће учиним, јер тако треба. Има да терам шегу са Обрадом, и да ги казујем све што ти и отац казујете да треба да ги казујем, могу ја и малог Симу да утепам, јер тако ти 'оћеш, ил' да говорим Радосаву да има жену да нађе, јер тако он 'оће да чује. Не ги значи да ја тако волим. Ил' да ги тако мислим. Сећаш ли се, Петре, како си у бесу знаја да је истепаш? Е па ја се сећам. Онда си отишаја у Београд да би постаја ситан лопов, и очекујеш да овден све буде исто? Да нећеш поново да гу утепујеш? Ће се напати у живот она од Савића, не гу дај да још и од нас трпи муку.
- ПЕТАР: Што збориш пичко једна, знајеш да сам је тепао једанпут, кад сам се напија оно вече!

- СТОЈАН: Јес' само једанпут. Ал' тако нешто несам видеја у живот.
- ПЕТАР: Што си ти видеја у живот, до курца! Никад ногом неси крочија из села! Напија сам се једном, па тепаја жену, јака ствар, мож' мислити!
- СТОЈАН: Она ти је к'о наша покојна мајка, чујеш? Та има да пати онол'ко у живот, и само да ћути и трпи.
- ПЕТАР: Ти га па знајеш све?
- СТОЈАН: Не ги знајем ја ниш, само оно што је јасно. А ти не знајеш ни тол'ко.
- ПЕТАР: Наслушаја сам се ја срања у свој живот, кол'ко волиш, ал' од тебе несам очекиваја тако нешто. Пре се ничег неси плашио, нема шта неси смеја да работиш. Ти би се тепаја са сваког ко би те попреко погледаја, неје било жене коју неси могаја да имаш, само да си хтеја, неје било ракије може да те опије, а сад? Што се десило с тебе?

*Стојан узима ракију са стола, пошедне, испија пола флаше.
Види се да није нимало деловала на њега.*

- СТОЈАН: Не знајем да ти одговорим.
- ПЕТАР: Да ми неси брат...
- СТОЈАН: Што онда?
- ПЕТАР: Јеба' би ти мајку.
- СТОЈАН: Што зборим истину?
- ПЕТАР: Што си пичка.
- СТОЈАН: *(Сипа ракију у две чашице)*
'Ајде ће наздравимо у то име.

12.

Обрадова кућа. Обрад улази мирним кораком, погледом мошири Јовану, која седи са Симом. Обрад седа за сто.

- ОБРАД: Имаје ли нешто да се једе?
Тишина.
- ОБРАД: Питаја сам нешто.

Јована усџаје, иде до кухиње. На џуџу је Обрад ухваџи за руку. Сима се мало џодиџне, али не уради ниџиџа.

ОБРАД: Чуј девојко, неће да правиш будалу, од мог сина и од мене. Држ' се даље од оног твог. Чујеш?

ЈОВАНА: Чујем.

ОБРАД: (*Пуџиџа јој руку*)
'Ајде. Гладан сам.

Јована излази. Обрад не диџе џоџлед са сџола, Сима не диџе џоџлед са џаџоса.

ОБРАД: Нешто би да рекнеш?

СИМА: Ниш.

ОБРАД: Данас си могаја да ме закољеш. Да л' неси хтеја ил' неси могаја, не знајем. Ал' ми је драго што ме неси убија.

13.

Гробље. Радосав седи џоред џроба своје мајке.

РАДОСАВ: И тако... опет ме исмејаше. Што знајем, можда имају право. Знајем што зборе о мене, казују да сам будала. Ма добро, не се љутим ја. Ал' се мене ипак чини да имајем право... што ви работите ноћу? Немаје то много везе са мене, истина, ал' би' волеја да ипак знајем. Добро, не морате ниш' да ми казујете. У село нема ниш' ново. Све по старо. Петар се вратија, тол'ко се променило. Ја сам синоћ сањаја две велике дуње, 'нако баш велике. И осећаја сам так'у глад, никад у животу несам бија тако гладан, и јеа сам те велике дуње, ал' о сваки залагај бив'о сам још гладнији, па помисли', боље ја да прекинем сад да једем, да не би црко од глад'. Мајко, фали ми твоја 'рана, ништа више нема исти укус како тебе нема. Месо не ги мирише исто, 'леб неје исти, сир неје исти, једино се ракија поправила. И горчина у уста, и бол у стомак. И ноге су теже, и руке су веће, и глава ме више боли, како те нема. Вероватно да ти је жао што неси опет видела Петра, ал' неје се тај ич променио. Исти к'о увек. Да си га видела, што би му казовала? Да не

будали, да работи поштено? Могу му ја рекнем, кад ти не можеш. Ал' мене неће да слуша. Ни тебе неје слушаја, што би па мене? Морам да идем, пада мрак, не би' хтеја да биднем ту кад устајете. Неје да нећу опет да те видим, ал' нешто ме стра'. Знајеш ли шта би' волеја? Да ги вечерас сањам две велике лубенице!

14.

Кућа Миливоја Голубовића. Пејар и Миливоје седе, Пејар смирено, зури у Миливоја, Миливоје је нервозан. На сѝолу флаша ракије, и две чаше.

МИЛИВОЈЕ: Још ракије?

ПЕТАР: Несам ни ову испија.

Узме ракију, испије, луји чашом о сѝо.

МИЛИВОЈЕ: Петре, кол'ко те неје било...

ПЕТАР: *(Луји шаком о сѝо)*

Ни реч! 'Ајде Миливоје, што си се усраја, па дошаја комшија да мало попричамо, дуго се несмо видели...

МИЛИВОЈЕ: Знајем ја зашто си ти дошаја.

ПЕТАР: Знајеш? Е па казуј, да и ја знајем.

МИЛИВОЈЕ: Поштен сам чо'ек, не би' никад урадија ниш' што би...

ПЕТАР: Еј Миливоје, па неје ово суђење, па да говоримо ко је поштен а ко неје! Уосталом, ко сам ја да причам о томе, а? Не будалимо, знајем ја да ти мене никад неси мирисао, да си једва чекаја да окренем леђа...

(Миливоје се ѝрѓне)

Ни реч! Пусти ме да завршим. Очекиваја сам, ал' несам очекиваја да ћеш је дати за њих. То је све. 'Ајд сад ти казуј што имајеш.

МИЛИВОЈЕ: Истина је, никад те несам много волеја. Ја брате хоћу миран живот, а ти...

ПЕТАР: Откуд ти знајеш што ја хоћу а што нећу? 'Ајд бре, несмо деца. Дошаја сам једно да ти рекнем. Јована ће да бидне моја, на који год начин. И ти немо' да мислиш да ће можеш било како да спречиш.

Устѧјаје и иде ка враћѧма. И Миливоје устѧјаје за њим.

МИЛИВОЈЕ: Петре!

Петар се окрене, гледа Миливоја.

МИЛИВОЈЕ: Молим те, не ги наноси срамоту на моју кућу.

ПЕТАР: Види ко ми казује.

Залућѧ враћѧ. Миливоје ѧоново седне, скрхан. Узме флашу ракије, испѧја дуѓ ѧућѧјај, ѧа је баѧи на ѧод.

МИЛИВОЈЕ: Нећеш могнеш мене да нанесеш срамоту, Живановићу, јеб'а ти пас мајку!

15.

Ноћ у Михајловој кући. Улазе ѧолако, и ѧрајаво, Петар и Јована.

ПЕТАР: Дом. Кад си задњи пут ушла овдена?

ЈОВАНА: Несам откад си отишаја.

ПЕТАР: Имајем нешто за тебе. Донеја сам из Београд. Еве, ово је из неку Авангардију, како ли се већ каже, оца му јебем, ово неки парфем, као француски, ал' сумњам. Тол'ко сам тамо, већ сам забравија што волиш. А да ти носим сарму и пуњене паприке, нешто не га иде.

ЈОВАНА: И што ја треба са ову да работим?

ПЕТАР: Как' што? Па да носиш.

ЈОВАНА: Мислиш Обрад неће...

ПЕТАР: Нек' Обрад слободно види и нек' знаје да сам ти га ја даја. Јебе ми се. Кад је тебе стид да по дан долазиш код наске у кућу, него волиш да се вуцараш у четири ујутру, к'о неки злочинац...

ЈОВАНА: И што ћу с ово? Куде да га носим, у оперу, ил' балет? Куде мислиш да се налазимо?

ПЕТАР: Ђе узмеш ово?

ЈОВАНА: Нећу.

ПЕТАР: Што?

ЈОВАНА: Што ће ми?

Пауза. Пеџар је зледа збуњено. Узме одећу и њарфем са сџола и баџи на дружи крај собе.

ЈОВАНА: Што неси могаја да се запослиш, к'о чо'ек? Да работиш и зарадиш, поштено?

ПЕТАР: Што да работим? Што да зарадим? 'Ајд, казуј ми ти? Што сам могаја да работим? Да ги чистим ђубре, ил' да ги правим палачинке?

ЈОВАНА: Неје то грех.

ПЕТАР: Неје, ал' је свирање курцу. Пробаја сам то, ал' не се може да се живи. А фино се зарађује, у пичку материну! Не би могаја ни две мајице да ти ги пазарим!

ЈОВАНА: Не ми треба на мене ниш' да купујеш.

ПЕТАР: Не казују то оне Београђанке, да знајеш.

ЈОВАНА: Е па несам ти ја од тих... и како то знајеш? Зар си бија са неку?

ПЕТАР: 'Ајде бре, ти си се удала. И имала дете. Немој срати.

Пауза. Пеџар усџане и њољуби је.

ПЕТАР: Врни се дома. Ако немаш разлог да останеш, треба да одеш.

Она најрави њар корака ка врајџима, онда сџане, зледа Пеџра неколико секунди.

ЈОВАНА: Један разлог имајем. Један разлог што не те могу заборавим.

ПЕТАР: Који?

ЈОВАНА: Твоје је дете.

Сџоји њар џренуџака, Пеџар седи скамењен. Онда она крене ка врајџима. Он њоскочи, њојури за њом, ухваџи је.

ПЕТАР: Што збориш бре?

ЈОВАНА: Чуја си.

Гледају се неколико секунди.

ПЕТАР: Моје дете?

ЈОВАНА: Кад си отиш'а, била сам у други месец. Само тад несам знала.

- ПЕТАР: Па си узела Симу?
- ЈОВАНА: Отац неје хтеја копице, рекаја ми ил' ће се удам, ил' ће убије копице са сопствену руку. Сима ми је учинија услугу.
- ПЕТАР: Лепа ти гу услуга! Ће му будем дужник на цели живот због тојег! Знаје ли Обрад?
- ЈОВАНА: Не знаје. Не би даја да је знаја. Сима му је рекаја да је он отац.
- ПЕТАР: А ове моје пичке ништа! Лепа породица!
- ЈОВАНА: Ники ниш' неје знаја!
- ПЕТАР: Само ти, твој татко и Сима! Неје то нико!
- ЈОВАНА: Не ме нападај ти овдена сад!
- ПЕТАР: Него што ћу, да ти ги честитујем!
- ЈОВАНА: Кривица неје моја, нег' твоја, Петре. Ја несам имала избор.
- ПЕТАР А како је бија мој избор? Да останем у ову рупу?
- ЈОВАНА: Леп си живот направија тамо! Завршија си у затвор!
- Петар јој оћали шамар. Врайи се и седне за сто.*
- ПЕТАР: Никад неси спавала са Симу?
- ЈОВАНА: Никад.
- ПЕТАР: Остаја сам ти једини?
- ЈОВАНА: Само ти.
- ПЕТАР: Лажеш ли ме...
- ЈОВАНА: Не је лажем, будало једна празноглава!

Јована иде ка врайима.

- ПЕТАР: *(У шренујку кад Јована оћвара врайи)*
 Хоћу да си видим свога сина. Ако морам да утепам маторог Савића, има то дете и да ги видим и да ги задржим. Неће може да један од наших припада на Савићи!

16.

Гробље. Стојан и Радосав стоје поред гробова.

СТОЈАН: Што си ме довукаја овдена?

РАДОСАВ: Да ги видиш.

СТОЈАН: Кога бре?

РАДОСАВ: *(Показује на гробове)*
Њих.

СТОЈАН: Ђе престанеш ли већ једном да будалиш? Мртви не ги устају. Нема ги их више!

РАДОСАВ: Истина је, да сам хтеја с тебе нешто друго да зборим.

Пауза. Стојан чека да Радосав почне са причом.

РАДОСАВ: 'Оћу да одем из села. К'о Петар, да одем у Београд.

СТОЈАН: Иди онда. Ја нећу те заустављам.

РАДОСАВ: Мислија сам, 'ајд' обојица да одемо.

СТОЈАН: *(Смеје се)*
У Београд?

РАДОСАВ: Да!

СТОЈАН: А што ће тамо да работимо?

РАДОСАВ: Што знајем! Нађемо неки пос'о, неје тешко! Мајка би тако 'тела! 'Тела је она да ги види нешто од нас, да ги нешто постанемо, а не да ги живимо и 'мремо овдена, к'о она!

СТОЈАН: Не си можемо ми ниш' друго, нег' да живимо и 'мремо овдена.

РАДОСАВ: Немо' ти да мислиш да ће ја вечно живим у ону кућу!

СТОЈАН: Што ги фали у ту кућу? У ту кућу си рођен! У ту кућу си се најеа, напија, спаваја си! Сад ће ги да бежиш из ту кућу!

РАДОСАВ: Ђе ми казујеш да си срећан ту куде си?

СТОЈАН: Не ти казујем ја ич, Радосаве, ни реч. Ал' тај Београд, знајеш ли ти што је то? То ти је пакао бре.

РАДОСАВ: А овдена неје? Не си имам разлог да си останем у село кад ги више нема мајке. Једино је она мислела да ће нешто бидне од мене, једино је она мислела да несам будала. К'о што мисле татко ми, и Петар. И ти Стојане. Кад ги нема више, што ће работим овдена?

Пауза.

СТОЈАН: Не си будали, Радосаве. 'Ајмо дома.

Стојан и Радосав полако одлазе. Над гробницом се надвија ветар, и као да се зачује померање испод земље.

17.

Обрадова кућа. Обрад ситоји изнад креветица у којој лежи деце.

ОБРАД: (Голица ља)
 Гили гили гили...
 (Чује се смех)
 Голицљив си, голицљив...
 (Прави разне гримасе)
 Не се плаши... то сам ја... не ме препознајеш ли?

Улази Сима.

ОБРАД: (Хиџро се подиже, као да је постојећен)
 Завршија си?

СИМА: (Ситија секиру на сито)
 Готов.

ОБРАД: Цепане дрва је добра ствар. Од тог' ће ти оснаже руке.

СИМА: Прича' си са малим?

ОБРАД: (Узима ракију, сипавља на сито и седа)
 Шта? Јесам... онако мало.

СИМА: (Иде и сам до деиетија)
 Рекаја ли је што?

ОБРАД: Ма јок, ја га мало голицаја, и тако. Никад ја несам бија добар с децу, ти кад си бија мали... само она курва је могла сас тебе.

- СИМА: (Поскочи)
Да тако нешто неси поновија, чујеш?
- ОБРАД: Што је била него курва? Вуцарала се са матори
Живановића, знам гу ја добро што је работила!
- Гледају се неколико секунди. Сима је најлепш, хитро би нешто да каже, ал' не може. Обрад за љеда бесно. Онда се врати ситарој шем.*
- ОБРАД: Ал' овај мали је нешто друго. С њега би могаја цео дан да проведем. Има си твоје очи, Симо.
- СИМА: Мислиш?
- ОБРАД: Ваљда знајем, мајку му јебем.
- СИМА: Спије.
- ОБРАД: Онда не га дирај. Нек' спије.
- СИМА: (Улази у собу)
Куде је Јована?
- ОБРАД: Ти си јој муж, ваљда ти треба да знајеш.
- СИМА: 'Ајде не зајебавај. Питујем те лепо.
- ОБРАД: Жена ти спије.
- СИМА: Још?
- ОБРАД: Мора да је касно легла, кад тол'ко спије...
- СИМА: Што 'оћеш да казујеш?
- ОБРАД: Ниш'. Оно што сам рекаја.
- СИМА: Можеш ти да сумњаш у што 'оћеш, ал' ја ти ги казујем...
- ОБРАД: Што казујеш?
- СИМА: Неси у праву.
- ОБРАД: Надам се.
- Улази Јована. Сима се одмах претвргне, и скреће пољед од ње.*
- ОБРАД: (Јовани)
Наспавали ли се данас.
- ЈОВАНА: Кол'ко је?
- ОБРАД: Прошло подне.

- ЈОВАНА: Зар?
 ОБРАД: Пре два сата. Лети време.
 СИМА: Немаш ли ти сад работу?
 ОБРАД: Какву работу?
 СИМА: Са козе, ил' цепанке, ил' да скупљаш сливке за ракију...
 ОБРАД: *(Смеши се, више себи)*
 Јес', имам работу. Ће ви оставим вас двоје.
(Узима секиру са стола, Сими)
 Можда ће ми затреба.

Изађе. Сима и Јована остiјану сами. Не кажу ни реч.

- СИМА: Чуј, мож' да работиш што 'оћеш. Само немо' Обрад да ги сазна.
 ЈОВАНА: Осећам к'о да лудим...
 СИМА: Што ти је?
 ЈОВАНА: Јеси кад волеја неког, а неси хтеја?
 СИМА: Волеја сам само тебе. У цело село нема лепше од тебе. И ниједна која теше да учини за мене. Читала си ми, лежала би поред мене, увек знајеш да казујеш оно што треба. Ниш' друго не ми треба. Зато ти зборим,, работи ти што 'оћеш. Ал' не ме остављај.
 ЈОВАНА: Не би могла да те оставим. Некако си ми прирастаја срцу.

Помилује ђа њо лицу. Он се насмеши. Гледају се њар њренуџака, као да има нешџо ново између њих.

- ЈОВАНА: Ће видим дете.
 СИМА: Спије.
 ЈОВАНА: Можда се пробудија.
Јована оде у друђу собу. Сима је ѓледа.

18.

Миливојева кућа. Миливоје седи за столом, пуши. Чује неко лупање на пољу, устане, оде до прозора. Провири кроз завесу. Нема никог. Примећује нешто на прагу своје куће. Оде до врата, отвори их. Сагне се и подигне нешто. Улази у кућу носећи заклану козу у рукама.

19.

Михајлова кућа.

МИЛИВОЈЕ: Могу ја све да с'ватим, ал' ово не ги иде, Михајло, чујеш?

МИХАЈЛО: Чујем! А како ти знајеш да је мој син то урадија?

МИЛИВОЈЕ: Који ће други? У ово село не ги има веће вуцибатина од твог Петра!

МИХАЈЛО: (Бесно га погледа, стоји неколико секунди)
'Оћеш ракију?

МИЛИВОЈЕ: Јес' чуја што сам рекаја?

МИХАЈЛО: Јесам. А ти мене?

Пауза. Михајло је узео ракију и две чаше, и ставио на сто. Држи флашу ракије у рукама, и показује Миливоју. Миливоје је зачуђен на тренушак, па онда седне. Михајло му налије ракију.

МИХАЈЛО: Доста сам бранија други, у пичку мајчину, па макар били моји. Гадно наске зајеба', Миливоје, ал' си ме много задужија пре тог. Дугујем ти макар овол'ко.

МИЛИВОЈЕ: Наздравље.

МИХАЈЛО: Наздравље.

Испију ракију.

МИЛИВОЈЕ: Ја ти реко', Михајло, не ги имам никакви грех према тебе.

МИХАЈЛО: Не ти давам. Ал' ће ти опростим. Што казујеш, коза?

МИЛИВОЈЕ: Коза. Заклана, и још грло пререзано.

МИХАЈЛО: Само ми бре једно не ги улази у главу, Миливоје: зашто си је дао?

МИЛИВОЈЕ: (*Нейријатно му је*)
Аман, зар ћемо опет о томе и само о томе?

Пауза.

МИЛИВОЈЕ: Ти фали Милица?

МИХАЈЛО: Фали па фали. Пијем гу да заборавим, ал' не ги помаже. Исто ме боли, и пијаног и трезног. И неће престане.

МИЛИВОЈЕ: До Бога је отишла. Не си може так'а никуд друго да отиде.

МИХАЈЛО: 'Ајд па да си у праву. Изродила ми три сина, как'и год да су, моји су. Ја пред њу могу само да испаштам за своји грехови.

МИЛИВОЈЕ: Не ги имаш ти грехови.

МИХАЈЛО: Курац ги немајем! И ти га знајеш добро који је грех! Грех због којег ме Обрад напаја! Тај грех!

МИЛИВОЈЕ: Неје ниш ни било, 'ајде Михајло, причас к'о да си бунике јеа...

МИХАЈЛО: Тако ги мислиш, а? Јел' грех да биднеш у брак и желиш другу, волеш другу, волеш гу више од своју жену? Грех ли то ил' неје?

МИЛИВОЈЕ: Са Савићеву жену никад ниш' неси правија, Михајло! Не ги имаш што да збориш о то!

МИХАЈЛО: Знајеш добро како је завршила! Издахнула над његове песнице! То због мене! Ниш неје било, ал' пробај то Обраду да рекнеш! Због тога га треба убити, убити к'о бесног пса!

МИЛИВОЈЕ: Па што неси?

МИХАЈЛО: Доста сам видеја гробови у свој живот. Неће ги копа ники због мене. Не више.

20.

Обрадова кућа. Ноћ. Нико̄ нема. Чују се од најољу т̄уӣи звуци, као ударање каменчића о прозор. Онда Јована изађе, хода на њр-с̄ӣима, хий̄рим кораком иде до вра̄ӣа и о̄ивара их. Ис̄иред с̄ӣоји Пе̄й̄ар. Цео њихов раз̄говор се одвија шай̄а̄ӣом.

ЈОВАНА: Луд ли си? Што правиш бре...

ПЕТАР: 'Оћу да га видим.

ЈОВАНА: Кога?

ПЕТАР: Свога сина!

ЈОВАНА: Сутра, молим те иди...

ПЕТАР: Куде је! Не ги идем док не га видим!

ЈОВАНА: Код мене у собу. Не брини, Сима спије у другу собу.

ПЕТАР: Хоћу да га узмеш, и да кренеш са мене. За Београд.

ЈОВАНА: Полудеја ли си?

ПЕТАР: Не ме много зајебавај! 'Ајд да га видим. Макар толико. За сад.

Тихо корачају ка Јованиној соби. Како с̄ӣӣгну до вра̄ӣа, Пе̄й̄ар љада. Из мрака излази Обрад, који држи секиру у руци, и који је Пе̄й̄ра о̄јалио дршком секире.

ОБРАД: Што је ово бре? Забављамо се?

Док Пе̄й̄ар лежи ошамућен и љолу онесвешћен на љоду, Обрад ља шӯӣира из све снаге, и бије дршком секире.

ЈОВАНА: Доста бре!

ОБРАД: Ти ће ми казујеш, курво!

Узима онесвешћено̄ и крваво̄ Пе̄й̄ра, и избације ља из куће. Окреће се Јовани.

ОБРАД: Доводиш га у моју кућу? Ђе се курваш се у моју кућу?

Вади каши, бесомучно је бије љо целом љелу. Сима уђе у собу, види ӣӣа се дешава, зале̄ӣи се, ухватӣи Обрада, ис̄ир̄не му каши из руке.

СИМА: Рекаја сам ти!

ОБРАД: Не ли те је драго што ти се жена курва!

СИМА: Нема више! Нема више, чујеш!

Сима махинално љочине Обрада да бије кашием док љовори, овај ухватӣи каши, љовуче, и Сима љадне на земљу.

ОБРАД: (Јовани)
Имајеш срећу што си остала жива.

Оде. Сима лежи на њајосу, гледа Јовану, не зна шта да каже. Не подижући се, на све четвори јој се полако приближава. Гледају се, збуњени и у болу. Сима јој сивави руке на лице, и пољуби је, бојажљиво. Збуни се кад схвати да се не одушире. Она га гледа, иакође збуњено, и сивави руке на његово лице. Пољуби га, сивидљиво. Онда се све сивасивеније љубе.

21.

Михајлова кућа. Пејар седи, го до њојаса. Радосав му њревија ране. Сивојан седи и њуши њоред њрозора. Пејар јауче од бола.

РАДОСАВ: Добро те истепаја стари.

ПЕТАР: (Кроз зубе)
Не сери.

Улази Михајло.

МИХАЈЛО: Што се овде дешава?

РАДОСАВ: Петар се истепаја.

МИХАЈЛО: С кога?

СТОЈАН: Са Савића. Старијег.

МИХАЈЛО: Добро да не ти је онај мали ово урадија.

ПЕТАР: У'ватија ме пичка са леђа. Несам могаја ниш' да урадим.

МИХАЈЛО: Што си имаја тамо да се вуцараш у пола ноћи?

ПЕТАР: Не ће ми верујеш.

МИХАЈЛО: Јел' тако? Онда ми не казуј.

Седа њоред Пејра.

МИХАЈЛО: Ништа од спијења, изгледа ми. Радосаве, тури за кафу.

РАДОСАВ: Ал' работим ово...

МИХАЈЛО: Не ги сери Радосаве. Тури цезву за кафу.

Радосав усњаје, одлази до кухиње. Сивојан му се насмеши. Михајло усњаје са сиволице, седа на оној где је Радосав седео. Ојали Пејру шамар.

ПЕТАР: Што си сад направија?

МИХАЈЛО: Лепо сам ти рекаја да не се зајеваваш. И због тога, и због козе.

Пеџар га погледа, бесно.

МИХАЈЛО: Знајеш о чему зборим?

ПЕТАР: 'Ајде бре, неће плачеш око неку козу...

МИХАЈЛО: Нећу око козу, ал' 'оћу око сина. Све ово работиш због Јовану?

ПЕТАР: Неје она било која.

МИХАЈЛО: Вреди ли да 'мреш због њу?

ПЕТАР: *(Изазивачки)*

Неје она к'и Обрадова жена. Јел' она вредела више од мајку?

Михајло га гледа бесно, али немоћно.

МИХАЈЛО: *(Оштро)*

Са мајку не се спрдај, пичко једна.

Изађе.

СТОЈАН: Претера си га сад.

ПЕТАР: Знајем.

Својан усџане и седне за сво. Гаси цигарейу.

СТОЈАН: Могаја си код ону пичку и горе да завршиш.

ПЕТАР: И то знајем.

СТОЈАН: Што си тамо работио?

ПЕТАР: 'Оћеш да знајеш?

СТОЈАН: Мислиш да не знајем?

ПЕТАР: Не знајеш.

СТОЈАН: Начуљија сам уши...

Улази Радосав, са кафом.

РАДОСАВ: Куде па сад...

СТОЈАН: Вратија се у кревет.

РАДОСАВ: А ја му овдена кувам кафу...

Бесно баци шољу на под. Разбије се.

РАДОСАВ: Как'а је ово породица! Одо' да спијем.

Оде. Стојан и Петар љледају за њим. Петар узима циџаретџу, џали. Стојан ѓа љледа, чека да џроџовори.

СТОЈАН: Казуј.

ПЕТАР: Симино дете је моје! Он је Живановић, не Савић!

СТОЈАН: Тако ли је?

ПЕТАР: Тако! Хтеја сам да ги видим, разумеш! Имајем сина, а не га знајем како изгледа! Имајем сина који не га знаје да је мој, да си је наш! И све је то работила она вуцибатина Миливоје! Неје дао да Јована роди а да неје удата!

Иде до ормана, оџвара једну од фиџока, вади Михајлов џишиџољ. Стојан џолеџи ка њему, исџргне му џишиџољ из руке.

СТОЈАН: Што правиш?

ПЕТАР: Без овој немаје ниш'! Да сам код Обрада отишаја са то у руку...

СТОЈАН: Сад би бија на робију због убиство!

ПЕТАР: Сина ли треба на њих да оставим? Тако ли мислиш!

СТОЈАН: Не! Ал' неће ништа урадиш са пиштољ у пола ноћ!

ПЕТАР: Боље нег' да седим овдена и серем!

СТОЈАН: Добија си ти доста за једну ноћ. Сина и тепање! Сад можеш да спијеш!

ПЕТАР: Слушај ме. Да одем са њу у Београд, разумеш, наске двоје и дете да одемо тамо...

СТОЈАН: Да би опет завршија у затвор?

ПЕТАР: Ко си бре ти да ме осуђујеш?

СТОЈАН: Твој брат! Волим те, пичко једна, јер брат си ми, и нећу да ги живот изгубиш за ич!

ПЕТАР: *(Хваџа ѓа за раме, у неверици)*
За ич? Казујеш за ич?

СТОЈАН: Казујем! Што ћеш с то дете? Исто му се пише, и к'о наш и к'о њихов!

ПЕТАР: Што ти се бре десило, па тако да збориш?

СТОЈАН: Ниш се неје десило! Ниш, то је! Једног дана сам се пробудија, и ич несам хтеја. Разумеш? Пробудиш се и видиш да ти је живот нестаја. Да немајеш зашта, немајеш разлога да живиш. Немајеш разлога да

'мреш. Нити да волиш, нити да мрзиш. Само работиш оно што треба. Ни сам несам знаја зашто. Неје ово живот за мене. Немам ич. Немам никога. Никога сем вас.

ПЕТАР: Значи постаја си пичка.

СТОЈАН: Барем несам к'о ти!

ПЕТАР: Боље је 'мрети него причати к'о ти!

СТОЈАН: Тако ми збориш? Куде си бија кад је мајка умирала, ће ми збориш ли? Док је лежала у онај кревет, док јој рак изједаја стомак, ти си краја кола и тепаја се у велики град!

ПЕТАР: Пичко једна...

Баци се на Стојана, овај за одзурне од себе.

СТОЈАН: Ти ће ми збориш! Ће ми збориш о сину! О жени! Не ги заслужујеш ти ич, пизда ли ти материна, чујеш?

ПЕТАР: Сад ми то казујеш! А досад си ћутаја?

СТОЈАН: Досад несам мораја да зборим!

ПЕТАР: Добро Стојане, кад тако казујеш. Неће ти ово заборавам.

Изађе. Стојан остiане сам, седне за сто, запали цигареиу. Улази Радосав.

РАДОСАВ: Ала сте нашли време вас двојица да причате...

СТОЈАН: Мучи бре.

РАДОСАВ: Мајку ово има да гу заболи. Ја ти казујем да они устају...

СТОЈАН: *(На сав глас)*
Ће престанеш ли да сереш!

РАДОСАВ: Само казујем. Размишљаја ли си оно?

СТОЈАН: О чега?

РАДОСАВ: Ће си идемо ли за Београд.

СТОЈАН: Не ги знајеш о чему причаш.

РАДОСАВ: Можда, ал' ће нам буде боље тамо, сигурно! Тамо сви имају кола, мобилне, разумеш, тамо може да се живи! Неје к'и овдена!

СТОЈАН: Ти бре ништа не работиш ни овдена, што ћеш да правиш тамо!

- РАДОСАВ: Ако нећеш с мене, ја ће сам да одем!
- СТОЈАН: Рекаја сам ти, иди си онда!
- РАДОСАВ: Ал' ипак ће си размислиш о томе.
- СТОЈАН: Хоћу.
- РАДОСАВ: Обећајеш?
- СТОЈАН: Обећајем.
- РАДОСАВ: Е то сам хтеја да чујем. Ће нам буде добро тамо! Ће нађемо неке девојке, разумеш, па ће се оженимо, или како то већ иде код њија, па ће узмемо оне мобилне...
- СТОЈАН: Ко би нас зваја?
- РАДОСАВ: Што знајем? Наша' би се неки.
- СТОЈАН: Иди лези, Радосаве.

22.

Обрадова кућа. На сѝолу се виде осѝаци уѝраво завршеноѝ ручка. Јована узима ѝањире, носи их у кухињу. Сима је ѓледа, са великим смешком на лицу. Прилази јој, узима јој ѝањире из руке, и сѝушѝа на сѝо.

- СИМА: Јуче несам знаја што се дешава. Ал' бија сам срећан што се десило.
- ЈОВАНА: И ја.
- СИМА: Стварно?
- ЈОВАНА: Стварно.
- СИМА: Онда сам још срећнији.
- Пољуби је. Оѝеѝ срамежљиво, једва да јој додирне образ.*
- ЈОВАНА: Не се мораш стидиш.
- СИМА: Не се стидим. Само не знајем што да правим.
- ЈОВАНА: А јуче си знаја.
- СИМА: Јуче несам мислија. Сад ги мислим, па се плашим.
- ЈОВАНА: Не ги треба.

Она му сѝави руке на лице, и ѝољуби ѓа. Онда узме ѝањире и оде у кухињу. Сима крене за њом. Из собе са деѝеѝом излазе Обрад и Миливоје.

МИЛИВОЈЕ: Каки' ручак! Од како је Јована отишла, никако да се људски наједем. Једино кад ги дођем код вас.

ОБРАД: Способна је она.

МИЛИВОЈЕ: Само ми смета што се онај вратија...

ОБРАД: Пусту ги то већ једном.

МИЛИВОЈЕ: Што ги има да ги пустим? Ако ће ми оставља мртву козу испред кућу, што ће буде још? Почеја сам да ги држим пушку иза врата. За сваки случај.

ОБРАД: *(Показује на своју љушкуну, која стоји у једном уљу собе)*

Та ти гу паметна. Никад не знајеш кад ќе затреба. Чуди ме да си гу уопште даја да се виђа са так'у стоку. То су Живановићи, ич они не вреде. Багра, разумеш?

МИЛИВОЈЕ: Немо' тако, Михајло је...

ОБРАД: *(Љушкуну шаком о сто)*
Не га спомињи!

МИЛИВОЈЕ: Не се љути?

ОБРАД: Неће може да прође то тако. Нек' си казује он што 'оће, ал' знам ги ја што се догодило!

Чује се куцање. Јована и Сима излазе из кухиње. Јована ошвару враќа. Улази Петар.

ОБРАД: Што ћеш ти овдена?

ПЕТАР: Хтеја сам да попричамо.

ОБРАД: Теше ли да збориш к'о синоћ...

ПЕТАР: Сад могу да те видим, Обраде. Не ка' синоћ. Па ако 'оћеш...

ОБРАД: Не се бијем ја пред свет.

ПЕТАР: Каки ли свет овдена има? То су све наши – и ваши. Питујем се само који су моји, а који твоји?

ОБРАД: Што то значи?

ЈОВАНА: Петре, ќе идеш ли!

ПЕТАР: *(Бесно)*
Ти ќе ми казујеш што да правим!

МИЛИВОЈЕ: Немој тако са моју ћерку!

ПЕТАР: То ти смета, а' не песница овег вола!
(Покаже на Обрада)

- ОБРАД: *(Зѣраби ља за кошуљу, сїоје лице у лице)*
Рекни што 'оћеш одма', да не те убијем сад.
- ПЕТАР: *(Одѣурне ља од себе)*
Неће ти мене да претиш, Обраде.
- ОБРАД: У своју кућу има да работим што 'оћу.
(Вади нож, сїавља Пеїру на враїї)
Што ти имајеш, Живановићу?
- ПЕТАР: Што ги мислиш, да ме плаши јѣбени нож?
- ОБРАД: Мислим.
- МИЛИВОЈЕ: Добро, Обраде, склони си тај нож, никим си то не треба.
- ПЕТАР: Ти не се мешај, пичко!
- ОБРАД: *(Враћа нож)*
Добро, не нам треба нож.
- ПЕТАР: Него види, Обраде, што сам хтеја да ти кажем. Ако имаш какав понос, ће пустиш Јовану од Симу, са све дете.
- СИМА: Што бре збориш?
- ОБРАД: Пијан ли си бре, ил' 'оћеш да те убијем.
- ПЕТАР: Ни једно ни друго. Само ти казујем да ти је то најбоље за тебе.
- ОБРАД: Ма немој?
- ПЕТАР: Не ги верујеш?
- ЈОВАНА: Петре, ће ћутиш ли?
- ПЕТАР: Чѣга се плашиш, бре?
- ОБРАД: *(Погледа Миливоја, који сїоји и бледо жледа Пеїра)*
Што си се бре усраја Миливоје? К'о да си видеја духа!
- МИЛИВОЈЕ: Видеја сам нешто горе, Обраде, много горе.
- ПЕТАР: Обраде! Ће ми одговориш ли?!
- ОБРАД: На што?
- ПЕТАР: Има да пустиш Јовану да оде из твоју кућу!
- ОБРАД: Ти ће ми казујеш, а ја ће те послушам!
(Иронично)
Мислија сам да си мање глуп.
- ПЕТАР: Мож' да бидне, ал' ја знајем нешто што ти не знајеш.

ОБРАД: А што то?

ЈОВАНА: (Скочи на Пејџра)
Мучи бре!

ПЕТАР: Твој унук...

Миливоје се баци на Пејџра, покушава да га савлада, али му не иде најбоље. Сима бојажљиво гледа све што се дешава, и не зна шта да ради.

ПЕТАР: (Док се бори са Миливојем)
Твој си је унук моје дете!

Миливоје прескочи да се бори. Јована љадне на колена, не зна шта да каже. На Симином лицу се види страх. Обрад поскочи као луд. Пејџар оситане да лежи на поду.

ОБРАД: Што ти збори овај? Миливоје, бре?

Миливоје не подиже поглед са пода. Обрад и даље стоји у неверици.

ОБРАД: Миливоје? Ће ми одговориш ли?

Окрене се, погледа га. Схвати да Пејџар не лаже. Окрене се избегљиво према Јовани.

ОБРАД: Јебем ли ти мртву мајку, ће ми доносиш копице у кућу!

Залети се у собу са дејетом, са ножем у руци, Сима појрчи за њим. Баци се на њега, покушава да га сиречи да уђе у собу. Сима се бори надљудском снагом са Обрадом.

ОБРАД: Пустите ме бре! Неће живи то копице више, чујеш бре?

СИМА: Не ти давам!

ОБРАД: Ће браниш једног Живановића, мајку ли ти јебем!

СИМА: Нема више, рекаја сам ти! Пуштај нож!

Борба појраје још неколико секунди. Онда Сима истргне нож из Обрадове руке, инстинктивно га зарије у Обрадов стомак. Обрад пада мртв. Сима као да не схвати шта је учинио. Тишина завлада у соби.

ПЕТАР: (Хвати Јована за руку)
Узимај дете. Ће идемо.

ЈОВАНА: (Ојрне се од Пејџра)
Не идем ја никуд, Петре. Остајем са својим човеком.

ПЕТАР: Ја сам твој чо'ек!

ЈОВАНА: (Иде до Симе, који се још није опоравио од шока)
Не ти, него он.

ПЕТАР: Твој чо'ек има да робија због убиство!
(*Иде до Јоване, ѿново је зграби за руку, овог ѿуша снажније*)
'Ајде, полази!

МИЛИВОЈЕ: (*Узима Обрадову ѿушку, уѿери је у Пеѿра, који одѿурне Јовану од себе. Она оде до Симе*)
Ич не збори, Петре, ич!
(*Јовани и Сими*)
А ви, бегајте одавде. Бегајте куде 'оћете, и не ми казујте никад куде сте и што сте, јер нећу да ги штитим убицу. Само сад ћу жмурим, и ће запушим уши, па ич' неће гледам и чујем. Идите у моју кућу, земите што вам треба, и... нек' буде тако као што је. Не ми треба више, нег' да знајем да су ми ћерка и унук срећни. Куде год били.

Јована и Сима иду ка враѿима. Излазе, ѿсле ѿар секунди Сима се враћа, хѿео би да каже неѿиѿо, али не зна ѿиѿа. Миливоје оде до враѿа, сѿоји ѿоред Симе један ѿренуѿак, ѿа заѿвори враѿа. Пеѿар се залеѿи ка враѿима.

МИЛИВОЈЕ: (*И даље са уѿереном ѿушком*)
Немо' да ги правиш још једну глупост, Петре. Нема' што друго да изгубим. Изгубија сам унука, ћерку, срећу.

ПЕТАР: (*Издере се, ѿреѿун беса, и ѿриближава се Миливоју, који корача уназад, и даље са уѿереном ѿушком*)
А ја само сина!

МИЛИВОЈЕ: (*Саѿеран уз зид, држи уѿерену ѿушку, али му рука дрхѿи*)
Не се примачињи више, чујеш? Ни корак, ил'...

ПЕТАР: (*Приближава му се, сѿоји лицем у лице са ѿим*)
Ил' што? Ће мислиш са смрт да ме заплашиш? Не се бојим твоје пушке!

Миливоје га гледа као ѿиѿо се гледају лудаѿи. Пеѿар га изазивачки гледа. Приѿиѿска цев ѿушке на своје груди.

ПЕТАР: Ако ће спасиш своју ћерку и унука, ће мораш да ме убијеш.

Миливоје ѿовуче обарач. Пушка оѿали, Пеѿар ѿада мрѿав.

МИЛИВОЈЕ: Еве ти, мајку ли ти јебем!

23.

Гробница породице Живановић. Михајло, Стојан и Радосав стоје поред новог гроба.

МИХАЈЛО: Живот би' даја да ги нађем оно двоје. Миливоје ги лепо робија, а њи' двоје ги нестали са све дете!

СТОЈАН: Неје Србија мала. Могу да буду у Бујановац, Корбевац, Ниш, Пирот, Лесковац!

РАДОСАВ: Што вам је? Не се љутите. Петар је сад на боље место.

СТОЈАН: Глисте и блато боље ли су од нас и село, онда не ги имам зашто да живим.

МИХАЈЛО: Не се спрдај на гробље!

СТОЈАН: Спрдамо се ми свуда, што не би и на гробље!

МИХАЈЛО: Тако ли збориш над мртвог брата!

СТОЈАН: Други реч не си имам.

МИХАЈЛО: Јадан си ти човек, сине мој.

СТОЈАН: Не би' знаја ко је од нас поголемо јадан! Ал' биће да Радосав има право!
(Покаже на гроб)
Њему је најбоље.

Док Стојан и Михајло причају, Радосав полако одлази са гробнице.

МИХАЈЛО: Куде ћеш?

РАДОСАВ: Идем, бегам. Данас ће спакујем ствари, и ће одем у Београд. Ил' Нови Сад. Ил' Алексинац. Свеједно. Само неће остајем овде. Стојане, и ти ће идеш ли?

Неколико секунди паузе. Радосав и Михајло са једнаким ишчекивањем очекују Стојанов одговор. Стојан не подиже погледа са Пешировог гроба.

СТОЈАН: Ће останем.

Михајло покушава да прикрије видно олакшање које му је донела ова веси.

РАДОСАВ: Што казујеш бре! Што има да ги остајеш овдена, што си имаш овдена!

СТОЈАН: Имајем си породичну гробницу. Имајем си неку девојку коју сам волеја, ал' је узела други. Имајем си кућу у коју сам се родија и живеја. Имајем си ову будалу од татка. Неки немају ни тол'ко.

Радосав гледа Стојана неколико секунди, у нади да ће променићи мишљење. Кад види да се ништа неће променићи, најушћа гробницу. Михајло и Стојан осћану сами, и неколико секунди не знају шта би рекли.

МИХАЈЛО: Ће оде ли, што мислиш?

СТОЈАН: Тај неје крочија ни корак из село, а како ће сад сам у Београд? Не знајем, ал' се надам да ги хоће.

МИХАЈЛО: Несам те никад разумеја. Ипак, ће ми је драго што не идеш. Ће се држимо заједно, сад кад нас је малка.

СТОЈАН: Ал' што ћемо сад без Савићи? Ко ће нам прави гробови сад? Кога ће мрзимо? Зашто ће живимо? Ће ми казјеш?

Стоје неколико секунди. Михајло се полако прекрсти. Стојан га гледа подсмешливо. Михајло оде. Стојан гледа Пејров гроб. Дошакне га, благо.

СТОЈАН: Нек' ти је лака црна земља, брате.

Зачује се некакво комешање испод земље. Пејар устјаје из гроба.

ПЕТАР: Курац мој је лака, кад сте ме са'ранили у ове ципеле. Много су бре тесне, добија сам так'е жуљеве, неје нормално.

СТОЈАН: Волеја би да сам могаја да се опростим како Бог заповеда.

Стојан не види Пејра. Он се обраћа гробу, а Пејар шета око гробља.

ПЕТАР: И да си могаја, што би ми рекаја? Ниш' што већ несам знаја. А неје овдена ни тако лоше. Забравија сам како је лепа мајка. И како тужан поглед има. Ми смо гу направили тај поглед. Због нас би свако вече легла са сузе у очи.

СТОЈАН: Волеја би' да те осветим. Ал' зашто пуштати крв за крв? Ал' како ћу опростим?

ПЕТАР: Овде сваки дан прави так'а јела, а тамо никад неје тако лепо кувала. Изгледа бар дваес' година млаја. Никад се неје толико смејала ко овдена. Ал' ни овај свет не гу може да јој избрише тугу у очи. А и како ће,

кад гу осудише да вечност проведе сас нас? Никад неје она била Живановић. Богу хвала, ретко су људи к'о ми.

СТОЈАН: Све се мислим, ипак си ти крив. Боже ме прости, ал' ипак мислим да си крив.

ПЕТАР: А ко неје крив, мој Стојане? Требаја сам да будем другачији, и све би даја да се врнем на земљу, и да будем другачији. Да си будем са Јовану и да гу милујем нежно, и да гу говорим мило. Ће се врнем у живот па да постанем пичка.

СТОЈАН: Ће ми опростиш, ако несам у праву.

ПЕТАР: (*Својој директно иза Својана*)
Што ће ти опростим? Што ће мене да светиш? Зашто ће се љутим што ме оптужујеш? Што вреди човек кад је битанга? А који човек то неје?

Пауза.

ПЕТАР: Да, ипак овдена и неје тако лоше. Само би' волеја да још једном видим дан, да ги видим сунце још једном, да ги осетим женско тело, да ги још једном чујем људски глас, женско смејање, да се још једном насмејем, да још једном заплачем.

Своје неколико тренућака. Својан одлази, Петар се враћа у гробницу. Не остаје ништа за њима.